

SUDAN ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliđi
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	4
3. DIŞ TİCARET	6
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	9
5. TÜRKİYE ile TİCARET	11
EKLER:	13

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Sudan Cumhuriyeti
Nüfus	47,9 milyon
Dil	Arapça
Yüzölçümü	644.329 km ²
Başkent	Hartum
Başlıca Şehirleri	Omdurman, Kassala, El-Obeid, Wad Medeni, Gadaref, Port Sudan
Yönetim Şekli	Başkanlık Sistemi
Devlet Başkanı	Abdel Fattah al-Burhan (11 Üyeli Egemenlik Konseyi Başkanı)
Para Birimi	Sudan Poundu (SDG)

Coğrafi Konum

Afrika'nın kuzeydoğusunda yer alan Sudan kuzeyde Mısır, batıda Çad, güneybatıda Orta Afrika Cumhuriyeti, güneyde Güney Sudan, doğuda ise Eritre ve Etiyopya ile komşudur. Ayrıca Sudan'ın doğuda Kızıldeniz'e 853 km'lik kıyı şeridi bulunmaktadır.

Güney Sudan'ın ise Etiyopya, Kenya, Uganda, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Orta Afrika Cumhuriyeti ve Sudan ile sınırları bulunmaktadır.

Sudan ve Güney Sudan'a bir bütün olarak bakıldığında, genel olarak düz bir coğrafyanın var olduğu; güney, güneydoğu ve batı kesimlerinin dağlarla çevrili, kuzeyinin ise çöllerle kaplı olduğu görülmektedir. Toplam yüzölçümün yaklaşık %24'ünü çöller oluşturmaktadır. Kuzey kesiminde oldukça kurak bir iklim mevcutken, düz alanların bulunduğu merkezde görülen yağışlar iklimi yumuşatmaktadır. Güney kesim ise düzenli ve bol yağışların olduğu ekvatorial bir iklime sahip bulunmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

1 Ocak 1956 tarihinde bağımsızlığına kavuşan Sudan, 18 eyaletten oluşan federal bir cumhuriyettir. Devlet ve Hükümet Başkanlığı görevlerini birlikte yürüten Sudan Cumhurbaşkanı, beş yıllık bir süre için halk oylamasıyla seçilmektedir. 2005 geçici anayasasına göre Cumhurbaşkanlığı görevinde iki dönem kısıtlaması bulunmaktadır. Son Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili genel seçimleri 13-16 Nisan 2015 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Sudan yasama organı, Milli Meclis (Majlis Watani) ve Eyaletler Meclisi'nden (Majlis Welayat) müteşekkil iki kanatlı bir yapıdır. Sudan Milli Meclisi 450 milletvekilinden oluşmaktadır. Milli Meclis ve Eyaletler Meclisi üyeleri beş yıllık sürelerle göreve gelmektedir.

Ülkenin güneyi ile kuzeyi arasında yaklaşık yarım asır devam eden iç savaş ertesinde 2005 yılında imzalanan Kapsamlı Barış Anlaşması (KBA) uyarınca yapılan referandum sonrası 9 Temmuz 2011 tarihinde Güney Sudan bağımsızlığını elde etmiştir.

Ayrılma sonrası çözümsüz kalan konularda anlaşmaya varılması için gerçekleştirilen müzakereler sonucunda petrol, güvenlik, vatandaşlık, ticaret, sınırların belirlenmesi ve diğer bazı alanlarda 27 Eylül 2012 tarihinde Addis Ababa'da dokuz anlaşma imzalanmıştır.

Çoğunluğu Güney Sudan'da yaşanan iç savaştan kaçan sığınmacılar ve Eritre ile Etiyopya kaynaklı yasadışı göçmenler olmak üzere, Sudan toplumunda ciddi bir mülteci/sığınmacı varlığı mevcuttur. Buna ek olarak, Sudan'ın Suriye'ye vize uygulamaması neticesinde, ülkeye 100 bini aşkın Suriyeli de gelmiş ve ticari yaşamda etkilerini göstermeye başlamışlardır. Sudan Hükümeti 1,5 milyon mülteciye ev sahipliği yaptıklarını açıklamaktadır.

Nüfus ve İstihdam

Sudan'ın nüfusunun 47,99 milyon (Güney Sudan hariç) civarında olduğu tahmin edilmektedir. Oldukça genç bir nüfusa sahip olan Sudan'ın %69'u kırsalda yaşamaktadır. Yoksulluk oranı %58 civarında bulunmaktadır.

Sudan'da nüfus çok etnikli bir yapıya sahiptir. 200'den fazla etnik grubun bulunduğu ülkede nüfusun %70'ini Arap kökenliler oluşturmaktadır. Diğer etnik gruplar ise Fur, Dinka, Beja, Fallata, Nuba, diğer Afrikalı kabileler ve yabancılarıdır.

Ülkedeki işgücünün 1/3'ünden fazlası tarım ve tarıma dayalı sektörlerde istihdam edilmektedir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Nil nehrinin Sudan için büyük önemi bulunmaktadır. Beyaz Nil ve Mavi Nil'in her ikisi de Sudan'dan geçmekte ve Hartum'da birleşmektedir. Sulama, enerji ve taşımacılık açısından Nil'in önemi giderek artmaktadır.

Sudan önemli petrol rezervlerine sahiptir. Sudan'da ticari anlamda ciddi petrol rezervlerinin bulunması ve işletilmesi 1990'lı yıllarda başlamıştır. Yaklaşık 5 milyar varil petrol rezervlerine sahip olan Sudan, Güney'in ayrılmasıyla birlikte petrol rezervlerinin %75'ini kaybetmiştir. Petrolün büyük çoğunluğunu Güney üretse de rafineri, boru hattı ve liman gibi altyapılara sadece Kuzey tarafı sahip bulunmaktadır. İki ülke petrol gelirleri konusunda anlaşma sağlamışsa da anlaşma henüz hayata geçirilememiştir. İki ülke arasında görüşmeler devam etmektedir.

Başta altın olmak üzere demir cevheri, bakır, krom cevheri, çinko, kurşun, tungsten, mika ve gümüş ülkenin önemli doğal kaynakları arasındadır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	34,79	33,75	25,57	25,83	26,22	26,59	26,93	27,25
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	0,5	-2,5	-18,3	0,3	7,1	4,7	4,5	4,5
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	765	723	534	526	520	514	507	500
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	359,1	138,8	256,2	152,4	76,5	53,4	41,1	39,0
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-7,5	-11,2	-1,0	-7,4	-6,3	-7,5	-7,8	-7,7
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	28,3	32,1	46,0	47,2	44,9	43,7	42,7	41,6
Nüfus (milyon)	45,5	46,68	47,9	49,14	50,42	51,73	53,07	54,45
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	187,9	186,2	256,0	238,8	235,9	240,0	253,8	244,6

(*) Tahmini Veriler

Kaynak: IMF

Ekonomik Yapı

Sudan, çok zengin doğal kaynaklara sahip olmasına rağmen, uzun yıllar süren iç savaşların yol açtığı yıkım ve yoksulluk nedeniyle hali hazırda yoksul ülkeler kategorisinde yer almaktadır. Nüfusun %58'i yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Ülke, 1971'den beri BM'in "En Az Gelişmiş Ülkeler" listesinde yer almaktadır.

Tamamen tarım ve hayvancılığa dayanan ülke ekonomisi 1970'lerin sonlarında petrol bulunması ve 1999'da ihracata başlanmasıyla büyük ölçüde petrole bağımlı hale gelmiştir. Diğer sektörler ise gereken ilgiyi görmemiştir. Günlük petrol üretimi 2003 yılında 210 bin varil düzeyinde iken 2011 yılına kadar 490 bin varil civarına yükselmiştir. Petrol üretiminin artması ve petrol fiyatlarının yüksek düzeyde seyretmesi hem ithalat için gerekli dövizin sağlanmasında hem de kamu gelirlerinin artırılmasında hayati rol oynamıştır. Ancak, 9 Temmuz 2011 tarihinde, nüfusun %20'sini barındıran Güney Sudan'ın ayrılmasıyla petrol rezervlerinin %75'ini kaybetmiştir. En büyük gelir kaynağının önemli bir kısmını kaybeden Sudan bu süreçte, başta yüksek enflasyon, negatif büyüme ve döviz darboğazı gibi ciddi ekonomik sorunlarla karşı karşıya kalmıştır.

Petrolün büyük çoğunluğu Güney Sudan'da kalsa da rafineri, boru hattı ve liman gibi altyapılara sadece Sudan'ın sahip olması petrol ihracatında Güney – Kuzey işbirliğini zorunlu kılmıştır. Güneyden ihraç edilecek petrolün boru hattı ile rafinerilere ve Sudan limanına sevkiyatı Sudan'a belirli bir geliri garanti etmektedir. Ancak iki taraf arasında geçiş ücreti konusunda anlaşmazlık yaşanması ve Aralık 2013'te Güney Sudan'da iç savaş çıkması, petrol üretimi ve sevkiyatını olumsuz etkilemiştir. 100 doların üzerinde seyreden petrol fiyatlarının Haziran 2014'ten itibaren kademeli olarak 50 doların altına gerilemesi de petrol üretiminin azalmasında önemli rol oynamış, transfer ücreti konusunda yeni anlaşmazlıklara yol açmıştır.

Sudan ekonomisinin önündeki en önemli engellerden biri, yıllarca süren ABD ambargosu olmuştur. ABD'nin, terörizmi finanse ettiği gerekçesiyle, 1993 yılında uygulamaya başladığı ambargo Sudan ekonomisini son derece olumsuz etkilemiştir. Ambargonun finansal işlemleri de kapsamı, ülkenin başta bankacılık olmak üzere hizmetler sektörü ile dış ticaret sektörlerinde büyük sorunlara yol açmıştır. Öyle ki, Sudanlılar uluslararası para transferi gerçekleştirebilmek için başta Birleşik Arap Emirlikleri olmak üzere bazı çevre ülkelerde hesap açmak durumunda

kalmıştır. Bu da işlem maliyetlerini artırmıştır. Ambargo yüzünden döviz gelirleri gerileyen Sudan'ın ithalatı da olumsuz etkilenmektedir. Yedek parça temin edilemediğinden uçak seferlerinde dahi düşüş yaşanmıştır.

ABD, Sudan'a karşı 20 yıl sürdürdüğü ticari ve ekonomik ambargoları 2017 yılında kaldırmıştır. ABD'nin Sudan'ı terörü destekleyen ülkeler listesinden çıkarması ise 14 Aralık 2020 tarihinde gerçekleşmiştir. Bu gelişmelerin zamanla Sudan ekonomisinde rahatlamaya yol açması beklenmektedir.

Petrol gelirlerinin ülkenin bölünmesiyle birlikte önemli ölçüde düşmesi, altın madenciliğinin önemini artırmıştır. Petrolün yerini altının almasıyla birlikte Sudan'da "altına hücum" olayı yaşanmıştır. Yüzbinlerce kişi altın arayışına girmiştir. Altın arayanlara malzeme tedarikçiliği bile önemli bir ekonomik faaliyet haline gelmiştir.

Sudan, altın madenciliği alanında yurtdışı yatırımcıların da dikkatini çekmiştir. Yapılan yeni yatırımlarla altın üretimi her yıl artış göstermektedir. Böylece Sudan'ın altın üretiminde Afrika'nın 2. büyük, dünyanın 9. büyük altın üreticisi konumuna yükseleceği beklenmektedir. Diğer yandan, artan ihracatla birlikte altın madenciliği en çok döviz kazandıran sektör durumuna gelmiştir.

Sudan Eylül 2012'de ülkede çıkan altını işlemek üzere bir altın rafinerisini faaliyete sokmuştur. Rafineri çevre ülkelerden çıkarılan altını da işleyebilecek büyüklükte kurulmuştur. Yıllık kapasitesi 300 ton civarındadır. 2012'de çatışmaların yoğun olarak yaşandığı Kuzey Darfur'da da çok zengin altın yatakları keşfedilmiştir. Altın, Sudan'da petrolün yerini alırken iç çatışmaların en önemli nedenlerinden biri haline gelmiştir.

Petrolün görece önemini yitirmesiyle altın madenciliğinin yanında tarım sektörü stratejik sektör durumuna gelmiştir. Tarım sektöründe hayvancılık %60'la daha büyük bir paya sahiptir. Sudan, büyük ve küçükbaş hayvan varlığı bakımından Afrika ve Ortadoğu'nun en önemli ülkesidir. Canlı hayvan ihracatı altın ve petrolden sonra üçüncü sırada gelmektedir. Şeker kamışı, darı, susam, mango, yer fıstığı, sorgum, baklagiller, muz, soğan, domates, patates en önemli tarım ürünleridir. Sudan, Arap sakızı üretiminde dünyada yaklaşık %80 payla ilk sıradadır. Yıllık 100 milyon doların üzerinde ihracat geliri sağlamaktadır.

Sudan'da GSYİH'nin yaklaşık %32'sini tarım, %22'sini sanayi ve %46'sını hizmet sektörü oluşturmaktadır. Çalışan nüfusun %44,6'sı tarım sektöründe, %15,3'ü sanayi sektöründe, %40,1'i ise hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. Önemli sanayi dalları tekstil, çimento, şeker, petrol rafinesi, otomobil montajı gibi dallardır.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Sudan, ikiye bölündükten sonra dış ticaret açığı vermeye başlamıştır. Dış ticaret açığı 2021'de yaklaşık 3,5 milyar dolarla seviyesinde gerçekleşmiştir. Açık 2022'de ise bir önceki yıla göre %24 oranında artışla 4,3 milyar dolar olarak kaydedilmiŐtir.

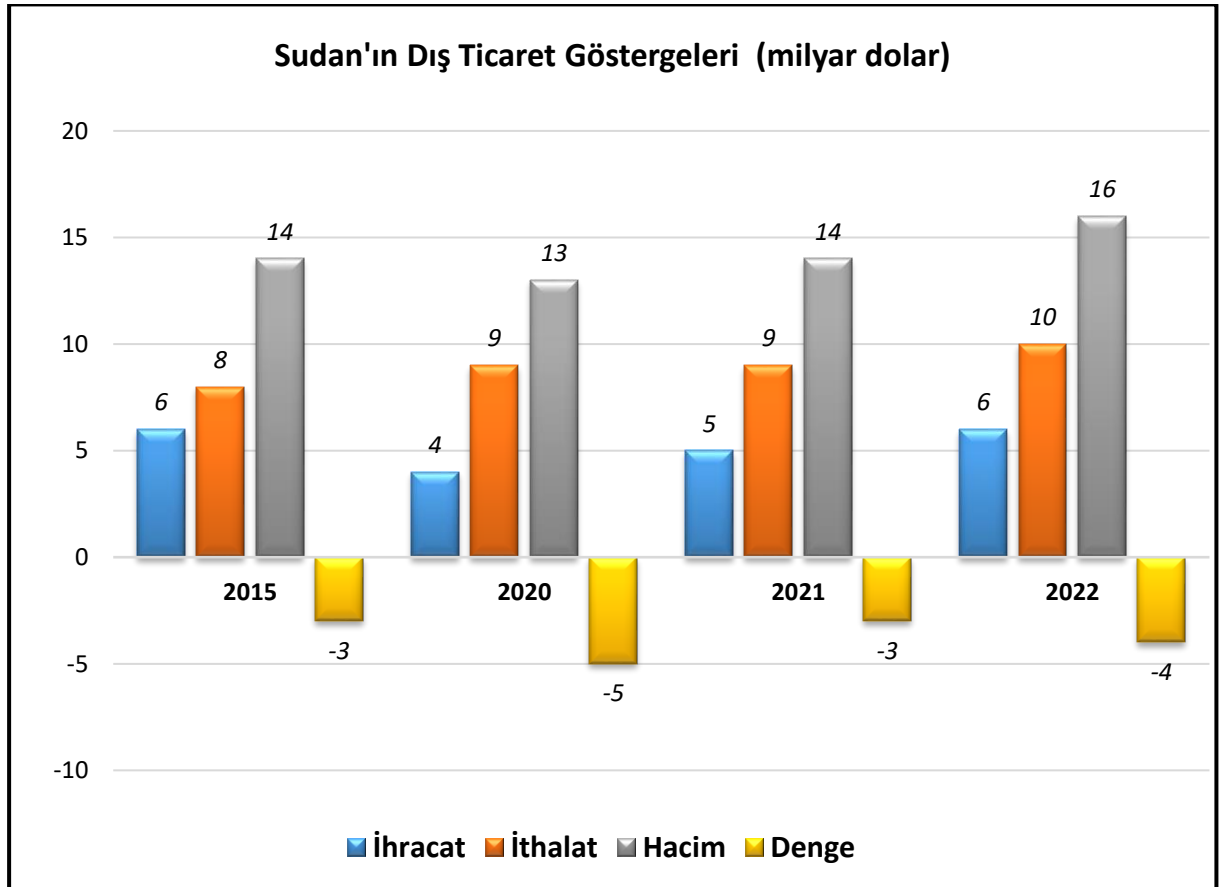
Sudan en çok ham ve yarı işlenmiş altın; ham petrol; yağlı tohumlar ve meyveler; yer fıstığı; pamuk; susam; canlı koyun ve keçiler ve işlenmiş petrol ürünleri ihrac etmektedir.

Sudan en çok Şeker; buğday; işlenmiş petrol ürünleri; kıymetli metallere veya bunlarla kaplanmış metallere mücevherci eşyası ve aksamı; ham ve yarı işlenmiş altın; ilaçlar; serum, kan vb. tıbbî ürünler ve azotlu mineral veya kimyasal gübreler ithal etmektedir.

Sudan en çok BAE, Çin, İtalya, Suudi Arabistan, Mısır, Türkiye, Singapur ve Hindistan'a ihracat yapmaktadır.

Sudan en çok Çin, BAE, Hindistan, Mısır, Suudi Arabistan, Türkiye, Avustralya, Belçika, ABD, ve Almanya'dan ithalat yapmaktadır.

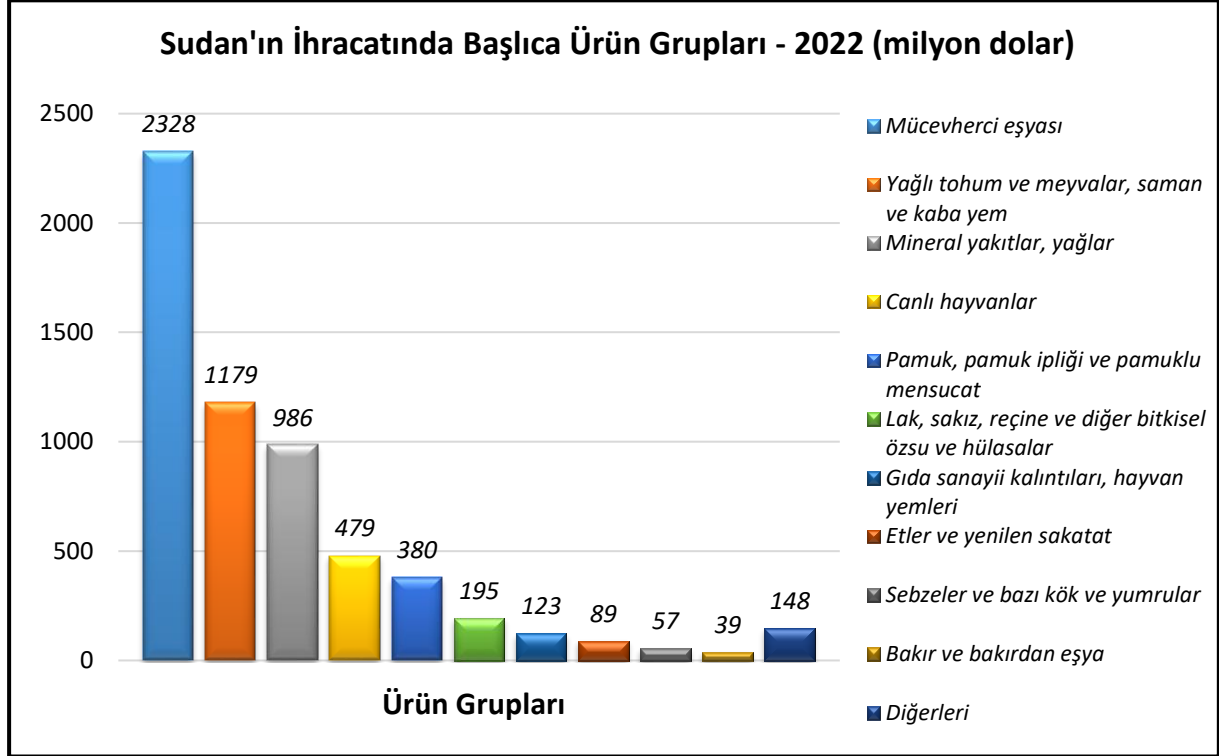
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

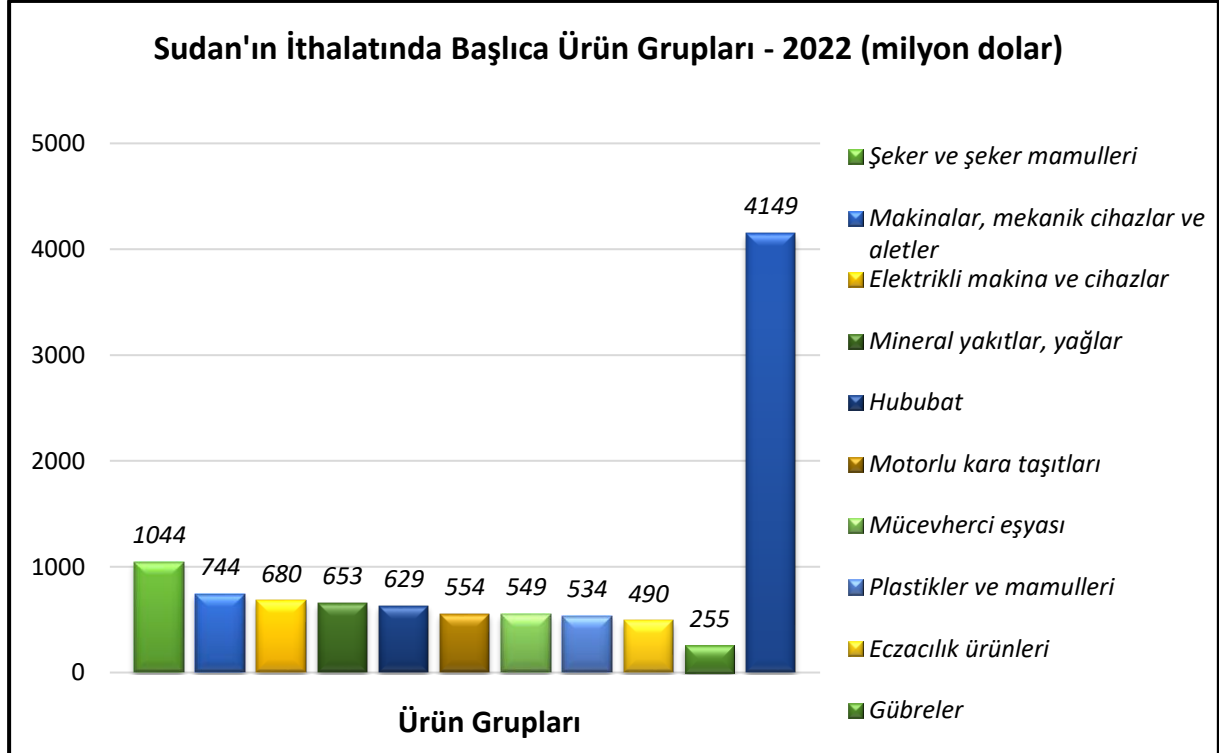
İhracat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

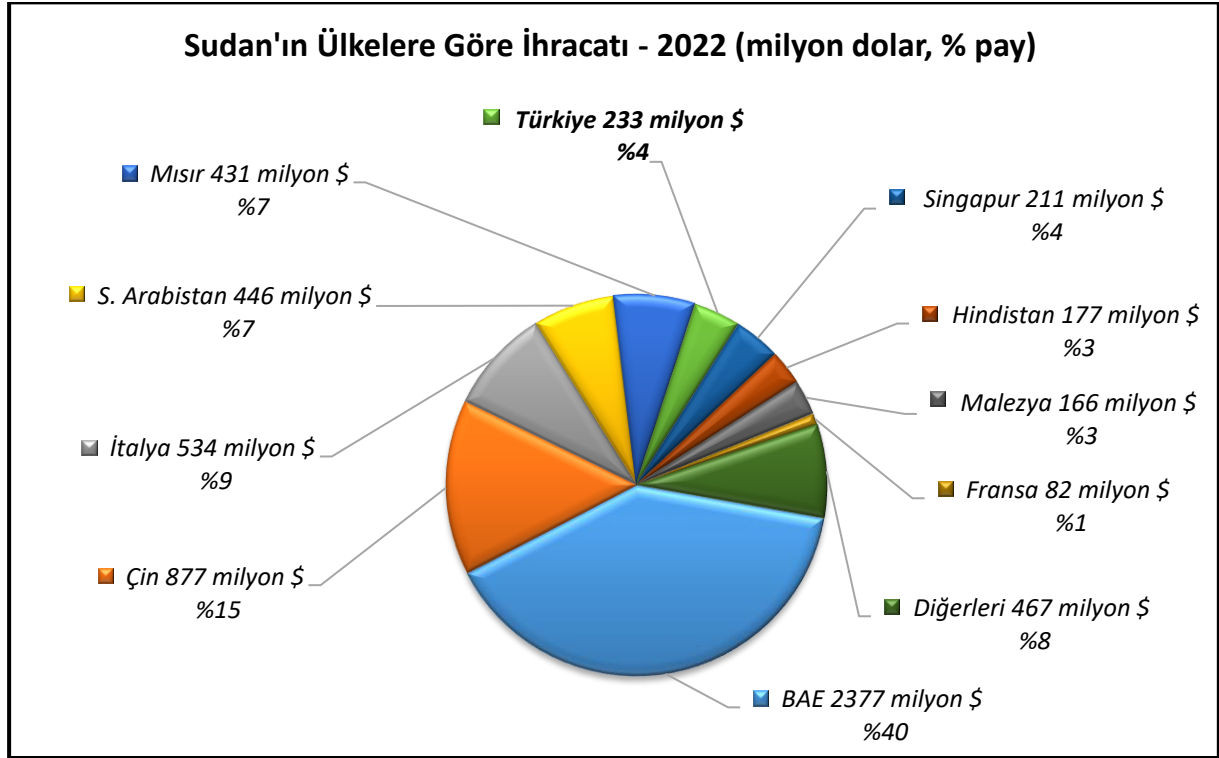
Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

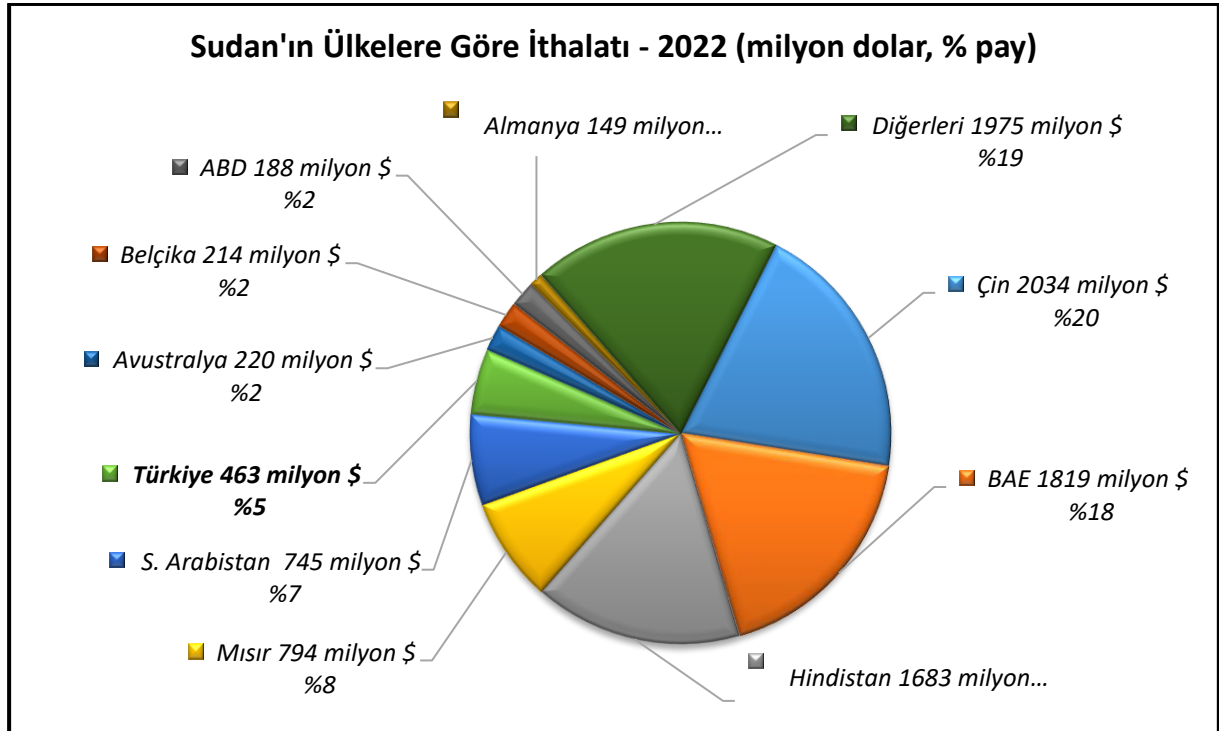
İhracat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Sudan'ın doğrudan yabancı yatırımları büyük ölçüde petrol sektörüne yönelmiştir. Bu alanda ülkeye en fazla yatırımda bulunan ülkelerin başında Çin, BAE, Malezya ve Hindistan gelmektedir. Ülkenin ikiye bölünmesi ve petrol bölgelerinin büyük bölümünün güneyde kalması Sudan'da mineral madenciliği, tarım ve hayvancılığın ön plana çıkmasına yol açmıştır. Sudan son yıllarda özellikle altın madenciliği konusunda yurtdışı yatırım çekmektedir.

Körfez Arap ülkelerinin de özellikle finans sektörü ve telekomünikasyon alanlarında Sudan'da yatırımlarda buldukları, ayrıca tarımsal üretim konularında da önemli anlaşmalar imzaladıkları görülmektedir.

Sudan'a gelen doğrudan yabancı sermaye yıllık ortalama 1 milyar doların hemen üzerinde seyrederken 2021 yılında 523 milyon dolar civarında gerçekleşmiştir. Ülkedeki doğrudan yabancı sermaye stoku da 29,7 milyar dolara yükselmiştir.

Ülke Dışından Gelen ve Ülke Dışına Giden Doğrudan Yatırımlar

	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	522,80	573,50	-400,00	-200,00	200,00	400,00	606,00
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	1,45	1,00	-0,50	-0,10	0,10	0,10	0,10
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	29 733,70	-	-	-	-	-	-
Ülke dışına giden doğrudan yatırım (milyon \$)	-54,20	-	-	-	-	-	-
Ülke dışına yapılan doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	54,20	-	-	-	-	-	-

(*) Tahmini Veriler

Kaynak: EIU

Yatırımlara Sağlanan Teşvikler

1999 yılında yürürlüğe giren Yatırımları Teşvik Kanunu 2003 yılında yenilenmiştir. Söz konusu Kanun ülkedeki yatırım faaliyetlerinin esasını teşkil etmekte olup yerli yatırımcılarla yabancı yatırımcılar arasında herhangi bir ayırım gözetilmemektedir. Bu Kanun tarafından sağlanan bazı kolaylıklar şunlardır:

- Stratejik projeler için, ticari üretimin ya da projenin faaliyete geçmesinden itibaren, işletme kar vergilerinden on yıl süreyle muafiyet,
- Stratejik olmayan projeler için, ticari üretimin ya da projenin faaliyete geçmesinden itibaren, işletme kar vergilerinden 5 yıl süreyle muafiyet,
- Proje için gerekli makina, teçhizat ve hammadde vb.nin ithalatında gümrük muafiyeti,

- Devletin yatırımcıya projesini gerçekleştirmek üzere ucuz bedelle uzun süreli arsa tahsisi,
- Az gelişmiş bölgelerde ihracata, kırsal gelişime, istihdam yaratmaya, teknik ve bilimsel gelişmeye, işletme kararının ülkede yatırıma dönüştürülmesine yönelik doğrudan yatırımlarda özel imtiyazlar uygulanmaktadır.

Yine söz konusu Kanun hükümlerine göre yatırımcılar aşağıdaki haklara sahiptir:

- Proje ile ilgili kar, finansman maliyeti, kanuni dayanakları olan borç ödemeleri, transfer edilebilme hakkı,
- Proje için gerekli hammadde, malzeme ithalatı serbestisi,
- Projede çalışan yabancıların kendi tasarruf ve kazançlarını transfer edebilmeleri imkanı,
- Projede çalışan yabancıların seyahat özgürlüğü, ikamet hakkı ve yatırımcıların çalışanlarını kendi ülkelerinden getirme hakkı sağlanmıştır.

Kanun hükümlerine göre yatırımcının projesi devletleştirilmeyecek, proje fonlarına el konulmayacak ve proje tarafından kullanılan gayrimenkullere el konulmayacaktır. Zorunlu hallerde bedeli piyasa fiyatından ödenecektir.

Serbest Bölgeler

Sudan'da serbest bölgede işlem gören mallar yabancı kabul edilmektedir. Serbest bölgeler sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde çok amaçlı olarak işletilmektedir. Suakin ve Al Geili serbest bölgeleri ülkedeki önemli serbest bölgelerdir.

Suakin Serbest Bölgesi:

Suakin Serbest Bölgesi ile Doğu Eyaleti'nde Kızıldeniz kıyısında tarihi bir kent olan Suakin'deki "Osman Digna" Limanı'nın canlandırılması ve Port Sudan Limanı'nın yükünün bir ölçüde hafifletilmesi beklenmektedir.

Al Geili Serbest Bölgesi:

Hartum'un 60 km kuzeyinde, 20 km²'lik bir alanda kurulmuştur. Serbest bölgenin avantajları;

1. Ana petrol rafinerisine yakınlık,
2. Hartum'daki iş ve sanayi çevrelerine yakınlık
3. Hava, kara ve demir yolu ulaştırmasına ve Sudan'ı çevreleyen diğer Afrika ülkelerine yakınlık olarak tanımlanmaktadır.

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

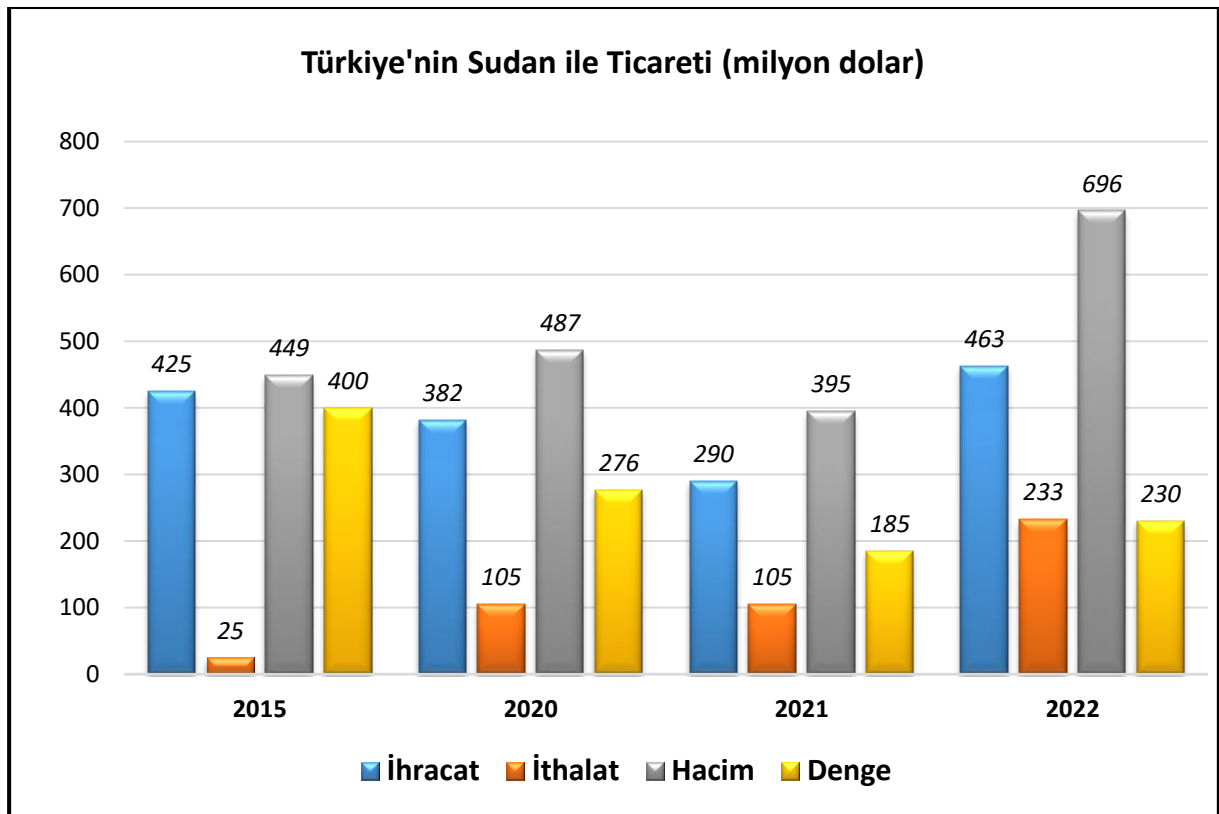
Türkiye, Sudan ile dış ticaretinde fazla vermektedir. 2021 yılında 290 milyon dolara yükselen ihracat, 2022’de de artmaya devam ederek 460 milyon dolar olmuştur.

Türkiye’nin Sudan’dan yaptığı ithalat, 2021 yılında 105 milyon dolar olarak kaydedilmiş, 2022’de ise %122 oranında artarak ve 233 milyon dolarlık rekor seviyeye ulaşmıştır.

Türkiye Sudan’a en çok: Kuru baklagiller; mayalar; traktörler; ayakkabılar; hijyenik kağıt ürünleri ve bebek bezleri; hububat ve bakliyat işleme makineleri; inşaat demiri, tarım makineleri ve tatlı bisküvi-gofretler ihraç etmektedir.

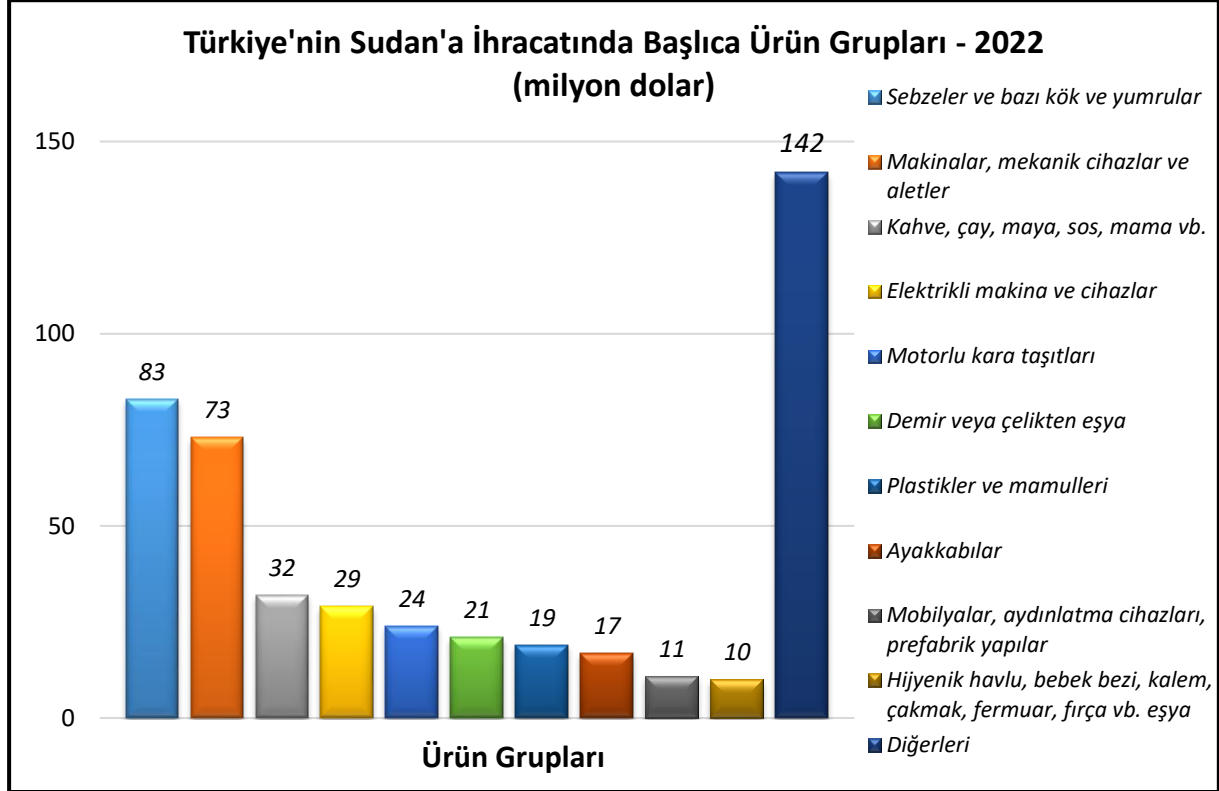
Türkiye Sudan’dan en çok pamuk (kardesiz-penyelenmemiş); yağlı tohumlar ve meyveler (başta susam); koyun ve kuzuların derileri (ham veya dabaklanmış), ham-yarı işlenmiş altın ve hurda plastik ithal etmektedir.

Türkiye - Sudan Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

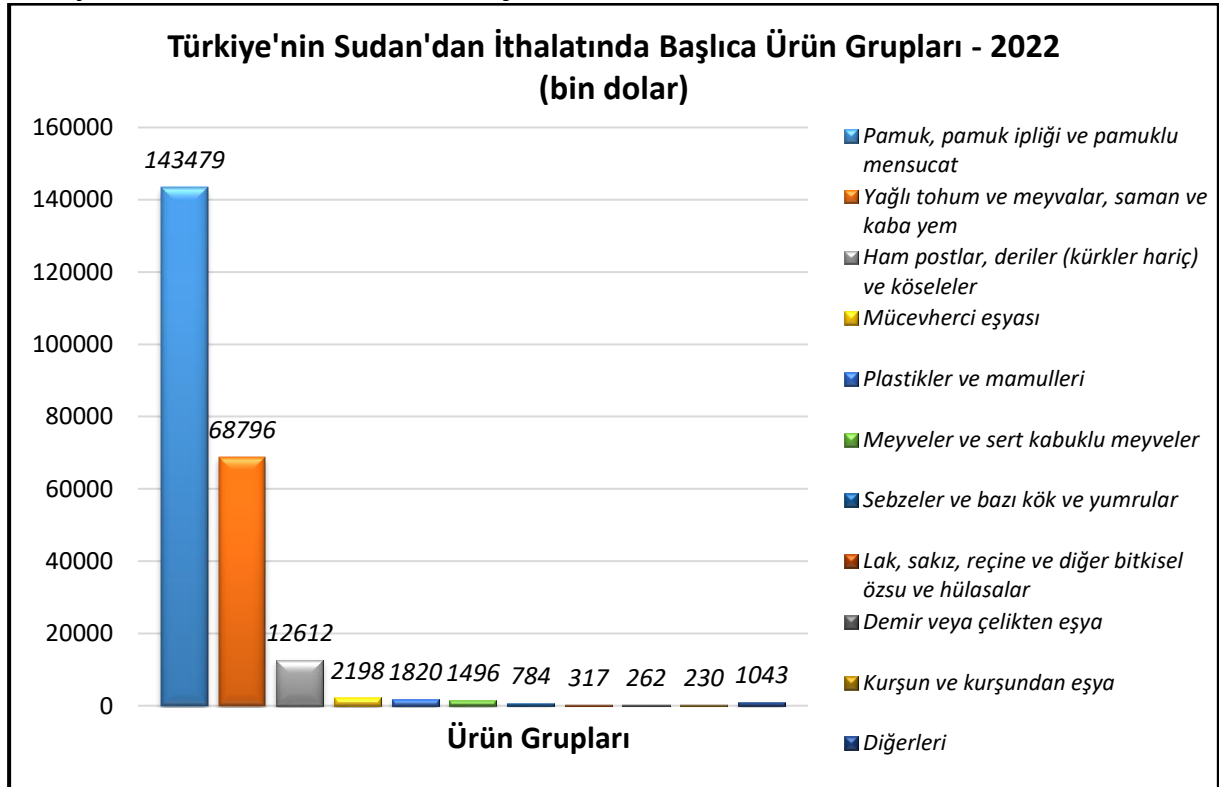
Türkiye'nin Sudan'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Sudan'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:***EK-1: Sudan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		4 082 195	5 435 127	6 002 409	100	10,4
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1 842 764	2 848 155	2 324 361	38,7	-18,4
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	317 317	461 809	712 831	11,9	54,4
1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	765 513	414 539	678 086	11,3	63,6
1202	Yer fıstığı	306 285	487 887	424 845	7,1	-12,9
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	123 727	117 740	379 384	6,3	222,2
0104	Canlı koyun ve keçiler	153 436	238 764	293 109	4,9	22,8
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	17 420	27 136	197 281	3,3	627
1301	Lak, tabii sakızlar, reçineler ve sakız reçineler ve yağ reçineler (pelesenkler gibi)	113 513	118 464	195 056	3,2	64,7
0106	Canlı diğer hayvanlar	8 140	111 489	120 694	2,0	8,3
2305	Yer fıstığı yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı artıklar	35 422	18 806	75 565	1,3	301,8
0102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	22 433	23 664	64 963	1,1	174,5
0204	Koyun ve keçi etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	25 664	58 502	62 191	1,0	6,3
0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	26 843	102 155	55 295	0,9	-45,9
2302	Hububat ve baklagillerin kepek, kavuz ve diğer kalıntıları	26 459	39 390	47 401	0,8	20,3
1214	İsveç şalgamı, hayvan pancarı, kök yemler, ot, yonca, üçgül, evliya otu, yemlik lahana, acı bakla, vb. yemler	52 027	45 036	46 060	0,8	2,3

Kaynak: Trademap, Sudan Yansıtılmış Verileri

EK-2: Sudan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		8 917 758	8 885 799	10 281 968	100	15,7
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	560 529	859 205	989 813	9,6	15,2
1001	Buğday ve mahlut	527 581	520 210	518 562	5,0	-0,3
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	86 082	91 556	376 140	3,7	310,8
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	138 655	229 301	291 664	2,8	27,2
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1 056	3 350	251 694	2,4	7413,3
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	263 202	237 346	231 123	2,2	-2,6
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	61 939	108 979	231 089	2,2	112
3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	33 538	109 364	193 526	1,9	77,0
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	115 191	150 138	173 261	1,7	15,4
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	164 432	142 788	148 069	1,4	3,7
0402	Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler)	120 616	61 988	143 789	1,4	132
0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	127 145	57 890	133 586	1,3	130,8
0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	115 040	61 113	128 652	1,3	110,5
8703	Otomobiller	431 004	254 666	118 860	1,2	-53,3
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	109 116	111 957	116 585	1,1	4,1

Kaynak: Trademap, Sudan Yansıtılmış Verileri

EK-3: Sudan'ın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		4 082 195	5 435 127	6 002 409	100	10,4
1.	BAE	1 858 267	2 900 917	2 376 679	39,6	-18,1
2.	Çin	766 295	779 804	877 296	14,6	12,5
3.	İtalya	163 751	202 269	534 083	8,9	164
4.	S. Arabistan	241 445	341 118	446 252	7,4	30,8
5.	Mısır	143 926	177 848	430 943	7,2	142,3
6.	Türkiye	105 466	104 963	233 037	3,9	122,0
7.	Singapur	2 949	27 602	211 397	3,5	665,9
8.	Hindistan	254 226	258 778	177 318	3,0	-31,5
9.	Malezya	1 222	114 068	165 992	2,8	45,5
10.	Fransa	55 710	50 038	82 037	1,4	63,9
11.	Pakistan	24 051	23 928	77 788	1,3	225,1
12.	Japonya	10 205	80 359	66 209	1,1	-17,6
13.	Ürdün	42 360	40 861	47 188	0,8	15,5
14.	ABD	85 887	19 302	38 053	0,6	97,1
15.	Lübnan	36 704	28 587	37 275	0,6	30,4

Kaynak: Trademap, Sudan Yansıtılmış Verileri

EK-4: Sudan'ın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		8 917 758	8 885 799	10 281 968	100	15,7
1.	Çin	2 511 411	1 816 390	2 033 574	19,8	12,0
2.	BAE	1 138 085	1 366 555	1 819 360	17,7	33,1
3.	Hindistan	1 046 641	1 006 077	1 682 826	16,4	67,3
4.	Mısır	474 506	716 036	793 840	7,7	10,9
5.	S. Arabistan	654 197	1 172 871	744 723	7,2	-36,5
6.	Türkiye	381 754	289 624	462 915	4,5	59,8
7.	Avustralya	5 054	55 957	219 857	2,1	292,9
8.	Belçika	77 014	77 474	213 567	2,1	175,7
9.	ABD	116 985	212 058	187 899	1,8	-11,4
10.	Almanya	180 818	130 211	148 832	1,4	14,3
11.	İran	8 384	72 921	141 956	1,4	94,7
12.	G. Kore	141 988	152 307	127 641	1,2	-16,2
13.	Romanya	77 599	117 763	119 089	1,2	1,1
14.	İtalya	94 833	98 214	115 317	1,1	17,4
15.	Endonezya	113 111	120 640	106 961	1,0	-11,3

Kaynak: Trademap, Sudan Yansıtılmış Verileri

Ek-5: Türkiye'nin Sudan'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		381 754	289 624	462 915	100	59,8
0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	47 685	25 354	82 965	17,9	227,2
2102	Maya	17 688	20 168	30 023	6,5	48,9
8701	Traktörler	21 879	15 884	15 783	3,4	-0,6
6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	9 556	8 453	10 742	2,3	27,1
9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	11 553	6 280	9 511	2,1	51,4
8437	Tohum, hububat, kuru baklagilleri temizleme, tasnif etme ayıklama ve öğütmeye mahsus makina ve cihazlar	13 741	4 708	9 114	2,0	93,6
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	4 217	4 212	8 560	1,8	103,2
8432	Toprağı hazırlamaya, işlemeye, ekmeye, ormancılıkta kullanılan makina ve cihazlar; çimen, spor sahaları için silindirler	11 578	8 672	8 237	1,8	-5,0
8433	Hasat ve harman, çim biçme makinaları ile yumurta ve tarım ürünlerini büyüklüklerine göre ayıran ve temizleyen makinalar	6 037	4 717	7 666	1,7	62,5
1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	4 420	5 300	7 265	1,6	37,1
8474	Toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme, tasnif, ayırma, yıkama, kırma, öğütme, yoğurma, kalıplama vb. Makinaları	2 353	3 161	7 137	1,5	125,8
8502	Jeneratörler	7 891	5 429	6 239	1,3	14,9
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	3 788	4 562	6 161	1,3	35,1
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3 536	4 590	6 004	1,3	30,8
5601	Dokumaya elverişli maddelerden vatka ve vatkadan mamul eşya	750	3 813	5 967	1,3	56,5

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

Ek-6: Türkiye'nin Sudan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%) 2022	Değişim (%) 2021-2022
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		105 466	104 963	233 037	100	122
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	24 412	37 715	143 223	61,5	279,8
1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	67 005	55 836	68 749	29,5	23,1
4105	Koyun ve kuzuların dabaklanmış veya crust (ara kurutmalı) derileri	5 087	3 523	9 253	4,0	162,6
4102	Koyun ve kuzuların ham derileri	0	1 455	3 359	1,4	130,9
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	2 972	2 270	2 198	0,9	-3,2
3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	1 344	1 653	1 818	0,8	10,0
0807	Kavunlar (karpuzlar dahil) ve papaya (taze)	1 615	0	1 496	0,6	0
0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	657	0	783	0,3	0
1301	Lak, tabii sakızlar, reçineler ve sakız reçineler ve yağ reçineler (pelesenkler gibi)	217	461	317	0,1	-31,2
5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibariyle pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	62	0	256	0,1	0
7801	İşlenmemiş kurşun	0	0	230	0,1	0
1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	0	0	228	0,1	0
5503	Sentetik devamsız lifler (işlem görmemiş)	0	1 190	172	0,1	-85,5
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	25	0	125	0,1	0
8477	Kauçuk veya plastiğin işlenmesine veya kauçuk veya plastikten eşyanın imaline mahsus diğer makina ve cihazlar	0	0	122	0,1	0

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri